

ПІДПРИЄМНИЦТВО В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Головною тенденцією сучасного розвитку є перехід від індустріального до постіндустріального суспільства, характерною складовою якого є цифрова економіка. Термін «цифрова економіка» вперше з'явився у 1995 році у зв'язку із розвитком економічних відносин, які були засновані на використанні цифрових інформаційно-комунікативних технологій, і закріпився в науковому обороті сьогодення.

У 2001 році Томас Месенбург виділив три основні складові концепції «Цифрова економіка»: підтримуюча інфраструктура (апаратне забезпечення, програмне забезпечення, телекомунікації, мережі тощо); електронний бізнес (як ведуться бізнес-процеси через комп'ютерні мережі); електронна комерція (передача товарів через мережу Інтернет) [1].

В даний час серед науковців не існує єдиного підходу до визначення поняття «цифрова економіка». С. Коляденко розглядає цифрову економіку як таку, що базується на виробництві електронних товарів і сервісів високотехнологічними бізнес-структурами і дистрибуції цієї продукції за допомогою електронної комерції. [2, с.106] Г.Карчева визначає цифрову економіку як інноваційну динамічну економіку, що базується на активному впровадженні інновацій та інформаційно-комунікаційних технологій в усі види економічної діяльності та сфери життєдіяльності суспільства, що дозволяє підвищити ефективність та конкурентоспроможність окремих компаній, економіки та рівень життя населення [3, с.14]. Цифрову економіку розглядають як сукупність відносин, що формуються у сферах виробництва, розподілу, обміну і споживання, і які ґрунтуються на онлайн-технологіях та спрямовані на задоволення потреб у життєвих благах. Це передбачає формування нових способів і методів господарювання та вимагає дієвих інструментів державного регулювання. [4, с.18]

Цифрова економіка обумовлює цифрове перетворення всіх сфер життєдіяльності, надаючи їм значний економічний і соціальний ефекти, що, своєю чергою, відкриває нові можливості для розвитку підприємництва. Бурхливий розвиток цифрових технологій, їх проникнення в традиційний бізнес, поява нових видів цифрових продуктів і послуг, масове використання онлайн-каналів призводять до перебудови бізнес-процесів, трансформації бізнес-моделей, систем управління маркетингом та змін у поведінці споживачів.

За словами професора університета Сент-Галлена (Швейцарія) У.Бреннера: «Агресивне використання даних трансформує бізнес-моделі, сприяє появі нових продуктів і послуг, створює нові процеси, генерує велику корисність і впроваджує нову культуру управління» [5]

Нові бізнес-моделі (freemium, on-demand, crowdsourcing, crowdfunding) дозволяють підприємцям та компаніям здійснювати господарську діяльність без власної ІТ-інфраструктури і програмного забезпечення («хмарний» бізнес, інтернет речей IoT), без власних матеріальних активів (co-sharing), без складського господарства (dropshipping).

Сайт новин про цифрову економіку TechCrunch зазначив: «Найбільша в світі компанія таксі Uber не має автомобілів. Найпопулярніший в світі медіа-власник Facebook – не створює контенту. Рітейлер з найвищою капіталізацією Alibaba не має складських запасів. Найбільший в світі сервіс з оренди квартир Airbnb не володіє нерухомістю. Відбувається щось цікаве.» [5]

Характерними рисами підприємницької діяльності в умовах цифрової економіки є:

- діяльність на цифрових платформах (маркетплейсах), що забезпечує безпосередні комунікації між виробниками та споживачами;
- скорочення транзакційних витрат за одночасного підвищення продуктивності праці;
- глобальна присутність завдяки виходу на електронні ринки та глобальна гіперконкуренція;
- підвищення споживчої цінності товарів і послуг внаслідок їх персоналізації;
- омніканальність комунікацій зі споживачами та покупцями;
- скорочення життєвого циклу інновацій і продуктів;
- зростання ризиків і рівня невизначеності при прийнятті стратегічних рішень внаслідок динамічних змін технологій та кон'юнктури ринків.

Нові характеристики економічного простору вимагають перейти від культу ефективності й раціональності до перенесення акцентів на відкритість, демократизацію, соціологізацію, креативність організаційних процесів, нерівноважність та нелінійність управлінських ієрархічних ланцюгів, непередбачуваність і різноманітність траєкторій розвитку підприємств. [6, с. 7]

Сьогодні цифровізація є головним напрямком трансформації української економіки, першим кроком якого було схвалення Кабінетом Міністрів України Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства на 2018 – 2020 роки. Ця концепція передбачає здійснення заходів щодо впровадження відповідних стимулів для цифровізації економіки, суспільної та соціальної сфер, усвідомлення наявних викликів та інструментів розвитку цифрових інфраструктур, набуття громадянами цифрових компетенцій, а також визначає критичні сфери та проекти цифровізації, стимулювання внутрішнього ринку виробництва, використання та споживання цифрових технологій. [7]

Успіх цифрової трансформації економіки залежить від спільних узгоджених зусиль держави і підприємців. Цей складний шлях передбачає зміни бізнес-моделі, стратегії розвитку, перегляд бізнес-середовища та правил ведення бізнесу.

Список використаної літератури:

1. The Concept of a 'Digital Economy' [Electronic resource]. – Access mode: <http://odec.org.uk/theconcept-of-a-digital-economy/> – Title from the screen.
2. Коляденко С. В. Цифрова економіка: передумови та етапи становлення в Україні і у світі / С. В. Коляденко. // Економіка. Фінанси. Менеджмент. – 2016. – № 6. – С. 106–107.
3. Карчева Г.Т. Цифрова економіка та її вплив на розвиток національної та міжнародної економіки / Г.Т. Карчева, Д.В. Огородня, В.А. Опенько // Фінансовий простір. – 2017. - № 3 (27). – С. 13-21
4. Лapidус Л.В. Цифровая экономика: управление электронным бизнесом и электронной коммерцией : монография / Л.В. Лapidус. – М. : ИНФРА-М, 2018. – 381 с. – (Научная мысль)
5. What is digital economy? Unicorns, transformation and the internet of things. – Access mode: <https://www2.deloitte.com/mt/en/pages/technology/articles/mt-what-is-digital-economy.html/> – Title from the screen.
6. Гудзь О.Є. Цифрова економіка: зміна цінностей та орієнтирів управління підприємствами / Гудзь О.Є. // Економіка. Менеджмент. Бізнес. – 2018. - № 2 (24). – С. 4 – 11.
7. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації [Електронний ресурс]: Урядовий портал. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-p>